

vtroque filio ^a legiones obtinente. Sed Sueui ^b prætendebantur auxilium aduersus Cherufcos orantes. Nã discessu Romanorũ, ac vacui externo metu, gentis adfuetudine, & tum æmulatione gloriæ ^c arma in se verterant. Vis nationum, virtus ducum in æquo: sed Marobodui regis nomẽ inuisum apud populares: Arminius pro ^d libertate bellantem fauor habebat. Igitur non modò Cherufci, fociique eorum, vetus Arminij miles, fumpfere bellum, sed è regno etiam Marobodui Sueuæ gentes, Semnones ac Langobardi defecere ad eum. Quibus additis præpollebat, ni Inguiomerus cum manu clientum ad Maroboduum per fugisset, non aliam ob causam, quàm quia fratris filio iuueni patruus senex parere ^e dedignabatur. Diriguntur acies pari vtrinque spe, nec vt olim apud Germanos, ^f vagis incurfibus, aut disiectas per cateruas. Quippe longa aduersus nos militia insueuerat ^g sequi signa, subsidijs firmari, dicta imperatorũ accipere. Ac tunc Arminius ^h equo conlustrans cuncta, vt quosque ⁱ aduectus erat, reciperatã libertatem, trucidatas legiones, spolia adhuc & tela Romanis direpta ⁱ in manibus multorum ostentabat: contra, fugacem Maroboduum appellans, præliorum expertem, Herciniæ latebris defensum, ac mox per dona & legationes petiuisse fœdus, proditorem patriæ, satellitem Cæsaris, ^k haud minùs infensis animis exturbandum, quàm Varum Quintilium interfecerint: meminissent modò tot præliorum, quorum euentu, & ad postremum eiectis Romanis satis probatum, ^l penes vtros summa belli fuerit. Neque Maroboduus iactantia sui aut probris in ho-

z. Sic lib. 3. hist. exhortatio ducum non more cõtionis apud vniuersos, sed vt quosque eorum aduectantur.

OBSERVATIONES.

a Validissimi exercitus, atque adeò ij, quorum in manu resp. est, ijs tantum committi debet, quorum interest militum fidem erga principem intemeratam seruari.

b Viri prudentes satis habent, se id, quod volunt, perficiunt; sæpiusque cur quicque agant reconduunt; quin sæpius alia, quàm que vera sunt, prætendunt. per sepe enim nostra interest, ignorari, quo vnquamque rem animo, consilioque agamus.

c Plerumque accidit, vt gentes bellaces, si sunt vacuæ externo metu, partim assuetudine, partim æmulatione gloriæ arma in se vertant, à quibus hæ nationes regnantur, nunquam non externis bellis attingeri debent, ne gentes bellicose infestis armis se ipsa conficiant.

d Nihil multitudini gratius dici potest libertate, pro qua quisquis libenter, & alacri animo propugnationem suscipit, hunc haud dubiè populi fauor habet.

e Non iniuria senes iuuenibus parere dedignantur, præcipuè verò ad finibus, & consanguineis.

f Barbari plerumque militant nulla disciplina, sed vagis tantum incurfibus, aut per disiectas cateruas inconditi.

g Ibi disciplina militaris esse dicitur, ubi miles sequitur signa, subsidijs firmatur, dicta imperatoris accipit.

h Cum acies vtrinque stant directæ, iam iamque committi debet prælium, cautus, & diligens imperator equo cuncta collustrare, & ad singulas exercitus partes aduehi debet, & ea alta voce proferre, quæ animos militum ad pugnam accendere possunt.

i Ea demum vera sunt quæ ipsa representant comprobantur.

k Proditor patriæ haud minus infensis animis est exturbandus, quàm apertus hostis.

l Qui hostem eum, qui ad se opprimendum venerat, è finibus suis eiecit, satis luculento testimonio probat, summam belli penes se esse.